

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 17. januarija 1883.

Obseg: Živinoreja in živinozdravništvo naše. — O potrebi naprave gozdnih drevesnic na Notraniskem. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Shod županov ljubljanskega okraja. (Konec.) — Sežiganje copernic v Krškem. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Živinoreja in živinozdravništvo naše.

Javna skrb za obrambo živinskih bolezen in za pomoč zoper nje je ena glavnih in imenitnejših nalog vlade, katera vé ceniti gospodarsko imenitnost živinoreje za državo.

Mi radi priznamo, da sedanja vlada prav izdatno in temeljito skuša podpirati kmetijstvo in mnogo je uže storila v ta namen; posebno mi Slovenci moramo priznati, da je v živinozdravniškem oziru mnogo storila pri nas z ustanovljenjem novih mest za okrajne živinozdravnike. Toda, ako se vprašamo, ali to zadostuje našim potrebam, ali je mogoče, našemu nekoliko bolj oddaljenemu, malemu gospodarju v slučajih živinske bolezni dobiti pomoč, pomoč dobiti za primerne stroške, ali je mogoče, v slučajih nalezljivih živinskih bolezen vse po postavi v obrambo zdrave živine storiti za to poklicanim oblastnijam in prizadetim, da zabranijo velike škode in se ognejo ojstrih kazni, odgovoriti moramo na to žalibog prav odločno: „ne!“

Koliko govedine, kónj, ovác, koliko prešičev pogine vsako leto zato, ker gospodarji nimajo urne zdravniške pomoči pri rokah. Posebno prešičev pocepa pri nas leto za letom zeló veliko število, kakor so „Novice“ deloma o takih slučajih tudi preteklo leto poročale, in nasledek je, da zadolžen gospodar, katerega taka nesreča zadene, pride na nič, pa tudi premožnejši gospodar nasledke take nesreče bitko čuti dostikrat več let.

Kako tedaj zabraniti take nesreče pri živini?

Eno smemo iz skušnje trditi, da naš navadni manji, pa tudi veči gospodar ne išče rad zdravniške pomoči za živino daleč, ne plačuje rad mnogo, in se tudi nekako boji gosposkega zdravnika ne samo zarad dragine, ampak zato, ker v takih zadevah sploh več zaupa kmečkemu človeku.

To so lastnosti našega kmetijskega ljudstva po Slovenskem enako kakor po nemških deželah; in kdor ima namen, kmetovalcem v resnici pomagati, teh lastnost njegovih ne sme prezirati.

Na vse to oziral se je naš prvi domači strokovnjak, mnogoletni deželni živinozdravnik dr. Jan. Bleiweis; on je spoznal, da poleg po vsem izučeni živinozdravnikov kmetu morejo najbolj izdatno pomagati živinozdravniški pomočniki; po tem načelu

osnoval in vodil je on ljubljansko podkovsko in živinozdravniško šolo, v kateri se je izučilo veliko število kovačev dobro podučeni, tudi pomagati v sili pri najnavadnejših živinskih boleznih.

Slovenske dežele, pa tudi sosedna Hrvaška, imajo mnogo prav obče pohvaljenih, v tej šoli izučeni mož, kateri so se po spričalu živinorejcev in gosposke prav dobro obnesli enako pri posamesnih boleznih, kakor v slučajih razširjenih kužnih bolezen. Tukaj opozorujemo posebno na oni slučaj v litijskem okraju, ko je ravno učenec ljubljanske podkovske in živinozdravniške šole spoznal in naznanil gosposki znak goveje kuge, vsled česar so se naša in sosedne dežele obvarovale velikanske nesreče in škode.

Žalibog, moral je pokojni dr. Bleiweis doživeti, da se je iz nekakih formalnih ugovorov, „da se to ne strinja z organizacijo tega poduka“, da se je v zadnjem letu njegovega življenja kljub njegovemu krepkemu in temeljitemu ugovarjanju moral opustiti živinozdravniški del poduka na omenjeni šoli. Pri tej dogodbi je od veselja poskakoval in se posmehoval znan renegat slovenski. Zato in pa, ker pričakujemo tudi prevrata gledé tega vprašanja v merodajnih krogih, je zeló zanimiv prvi voden članek glavnega nemškega gospodarskega lista „W. L. Z.“ od 20. decembra pret. leta z naslovom: „Ali naj se po deželi pomnože živinozdravniki ali živinozdravniški pomočniki?“

Omenjeni časnik piše potem, ko povdarja, da so se v Niži Avstriji deželni odbor in pa poslanci kmetijskih občin izrekli za pomnoženje živinozdravniških pomočnikov, deželni zbor pa (v katerem imajo meščani in posebno advokati odločilno besedo) za pomnoženje diplomiranih živinozdravnikov, tako-le: „Živinozdravniško osobje je nekaj več kot trideset let sem marsikatero spremembo preživel. Z najvišim sklepom od 9. januarja 1848. leta bile so ustanovljene tri vrste živinozdravniškega osobja, namreč magistri živinozdravništva, živinozdravniki in (kovači) živinozdravniški pomočniki (Kurschmid). — Z državno postavo od 30. julija 1857. l. (drž. zak. l. št. 30) pa se je osnoval učni načrt za živinozdravnike tako, da se je v živinozdravniškem zavodu izučevala samo ena vrsta onega osobja, namreč samo v vseh strokah dobro izučeni živinozdravniki. Po tej naredbi dejani so bili živinozdravniški pomočniki (zdravniški kovači) na pomrtje, in očitno je, da se je niževavstrijski deželni zbor pri svojem sklepu hotel ravnati po tej naredbi.

Nižeavstrijska šteje živinozdravniškega objekta: 18 c. kr. okrajnih živinozdravnikov in 249 zdravniških kovačev. Prvi imajo, kakor znano, sedež svoj pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Diplomirani zdravniki stanujejo vsi po mestih in trgih, tedaj sploh precéj daleč od živinorejcev, katerim tedaj ostaja večidel le pomoč zdravniških kovačev. Od teh pa zopet 15% biva v mestih, tako da za 1600 vasi ostaja komaj 200 zdravniških kovačev.

So pa celi okraji v Nižeavstriji, na priliko Aspang, Spitz, Gföhl, Pöggstall, kateri nimajo ne živinozdravnika, ne zdravniškega kovača. Ako se dalje ne prezira, da so zdravniški kovači deloma taki, ki so se izučili najmanj pred 27 leti, ali pa taki, ki so služili pri vojaki in tam imeli dveletni poduk, toda so ozdravljali skoraj izključno samo konje, tedaj se lahko sprevidi, da so živinozdravniške naprave na Nižeavstrijskem slabo oskrbljene, da je pomoč nujno potrebna, ker je zguba vsacega živinčeta zguba na narodnem premoženju. Kar pa smo tukaj navedli o nižeavstrijski deželi, prilega se na vsako drugo našo deželo.

Živinorejcem na korist bilo bi sicer želeti, ako bi v vseh slučajih, v katerih je treba zdravljenja živine, ta posel opravljali samo ljudje, kateri so v tem temeljito podučeni in izurjeni, ker bi se tako najmanj napak v zdravljenju pripetilo, kakoršnih se morebiti tu in tam pripeti zdravniškemu kovačem; pa kakor tolikokrat, nastane tudi tukaj denarno vprašanje, katero nam vniči najlepše domišljije. — Nastane tedaj vprašanje, katera vrsta živinozdravniškega objekta bi se imela pomnožiti z najboljšim vspehom.

(Konec prihodnjič.)

O potrebi naprave gozdnih drevesnic na Notranjskem.

Sestavili smo natančen „izkaz“, iz katerega je razvidno, da je:

v sodnijskem okraju	Postojina	362
v „ „	Bistrica	31
v „ „	Senožeče	11
v „ „	Vipava	6

skupaj 410

gozdnih delov na golo posekanih. Od teh gozdnih delov, oziroma golosekov, ki merijo skupaj 172.06 hektarjev, se je moralo po uradnem ukazu 37.69 hektarjev uže l. 1881. in 114.31 hektarjev l. 1882. zopet z drevjem nasaditi.

Omenjenim uradnim ukazom se je popolnem v dveh, nekoliko v 96, v 304 slučajih pa nič zadostilo. Dobro nasadilo se je 9.87 hektarjev obsežnega prostora. Ostane toraj še 162.19 hektarjev golega sveta, kateri se bode moral gotovo v prihodnjih letih pogozditi.

Na en hektar se računi 10.000 sadik, tedaj na 162.19 hektarjev 1.620.000 sadik. V logaškem okrajnem glavarstvu je še enkrat toliko golega prostora, ko v postojinskem, kar znaša 4.860.000 sadik za oba c. kr. okrajna glavarstva.

Ker je v okrajnih glavarstvih Radoljica in Kranj tudi veliko golega sveta, kateri se mora zopet spodrediti, potrebovalo se bode tudi tam več tisoč sadik.

V ljubljanski gozdni drevesnici se sicer vsako leto okoli 2 milijona mladih vsakovrstnih drevesec izredi, katere se za pogozdovanje Krasa porabijo, kar jih še ostane, pa takim posestnikom po vsem Kranjskem razdelé, kateri hočejo prostovoljno primerne prostore pogozditi. Oni, kateri so svoje gozde opustošili, morajo jih pod kaznijo zopet z drevjem zasaditi.

Ker mislita gospoda grajščak Dolenc v Orehku in P. Krajgher v Hrašah gozdne drevesnice napraviti, zdelo se nam je potrebno to omeniti, da bosta vedela, koliko obsežne prostore v ta namen odločiti.

Jasno je, da bode naprava gozdne drevesnice dotičnemu, kakor celi deželi v največo korist; ker bomo imeli sadike domá, jih ne bode treba iz drugih dežel naročevati. Znano je, da stane na Koroškem 1000 sadik 2 gold. 50 krajc. brez vožnje. Če računimo še vožnjo, pride 1000 sadik blizo na 3 gold.

Zraven tega se več sadik med potom spridi in ker niso vajene našega podnebja, jih veliko pogine, ko so bile uže vsajene. To jemlje našim posestnikom pogum, da se ne poprimejo resno dela in tako ne pridemo do izvršitve pogozdenja golosekov.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

X. Glinšica.

Potok, ki teče od Glinic dalje memo Utika in katerega imenuje katastralna mapa „Dergomaš potok“, nikakor ne zadostuje svojemu namenu kot izsuševalen jarek, ker ne teče vedno po najglobokejem delu doline in je večidel poln blata in ves zaraščen, tako da so vsled tega vsa sosednja zemljišča zamlakužena.

Zato predlagam, da bi se na sedanji tek njegov ne oziralo in bi se tam, kjer je potrebno, skopal nov izsuševalni jarek, vsaj 1.3 metra globok.

Načrt tega jarka je narisana v izvornih katastralnih mapah. Podolžni profil je tu pridjan. Njegova dolgost znaša do izliva v stavbeni kanal Gradaščice 5250 metr.

XI. Podpečki kana.

Ta meri od izvira do Ljublanice 2234 metrov.

Z znižanjem najviše vode Ljublanice bi se zemljišče popolnem izsušilo do spodnje zemlje, ko bi ne bil sosednji svet zamlakužen vsled vode, stoječe nad mlinom Štefana Roglja, oziroma vsled zajezenih vod pritoka samega.

Pri večem odtoku, ki bode nastal po znižanju najviše vode Ljublanice, bode brez dvoma tudi učinek vodo spuščajočih zatvornic večji, tako da stanje najviše vode pač ne bode več take višine doseglo nad Rogljevim mlinom, kakor sedaj. Vendar se z gotovostjo ne more poizvedeti, koliko da se bode voda upadla.

Zato sem pa iz previdnosti postavil v proračun stroškov tudi reguliranje onega dela potoka, ki leži nad Rogljevim mlinom in ki je čisto zanemarjen in podivjan; zraven pa menim, da bi se za prvi čas izpeljal le spodnji del predlaganih stavb in da bi se potem čakalo, kak učinek bi to imelo na znižanje najviše vode nad Rogljevim mlinom. — Morebiti bi potem zadostovalo, če se skoplje nov vodotoč z vzdanimi zatvornicami in če se naredé kanalu na obeh stranéh mali nasipi zoper povodenj; če ne, bi se pa na vsak način moralo strugi dno poglobiti proti navzgor, kakor sem predlagal.

Tudi tukaj se bode zgodilo, da bodeta Rogljev, kakor tudi Jakob Petričev mlin mnogo več vredna po znižanju najviše vode, posebno pa prvi mlin, ker bode pad vode pri njem vsaj 0.5 metra večji postal, ne gledé na škodljivi vpliv, ki so ga prej imele zastale celó srednje visoke vode Ljublanice.

Državno gospodarstvo za leto 1883.

Skupne svote državnega proračuna za leto 1883. kažejo sledeče številke:

I. Potrebščina.

	gold.	več ali manj memo l. 1882	gold.
Najviši dvor	4,650.000	—	—
Cesarjeva kabinetna pisarna	70.515	+	280
Državni zbor	1,069.935	—	412.793
Državna sodnija	22.000	—	—
Ministerski svet	1,008.154	—	40.056
Skupne državne potrebščine	90,350.927	+	404.297
Ministerstvo notranjih zadev	18,105.292	+	574.527
„ za dež. brambo	8,707.312	—	284.388
„ za nauk in bogočastje	18,136.145	+	353.260
„ za denarstvo	101,395.198	—	3,001.616
„ za trgovino	62,028.991	+	15,964.737
„ za poljedelstvo	11,632.327	+	119.919
„ za pravosodje	20,894.711	+	171.376
Najviši računski dvor	157.000	+	2.000
Pokojnine	15,168.000	+	421.500
Državni dolg	120,251.818	—	7,281.495
Uprava državnega dolga	920.540	+	28.790
Skupaj	491,881.215	+	6,160.264

II. Zaloga.

Ministerski svet	685.780	—	—
Ministerstvo za notr. zadeve	1,022.632	+	72.259
„ za dež. brambo	217.618	+	181.618
„ za nauk in bogočastje	5,211.948	+	146.922
„ denarstvo	386,321.042	+	13,482.727
„ trgovino	41,963.510	+	2,143.000
„ poljedelstvo	10,771.121	+	168.595
„ pravosodje	656.486	—	13.204
Pokojnine	56.790	+	2.460
Podpore in založbe	262.213	+	88.500
Državni dolg	11,765.888	+	463.992
Oskrbovanje državnega dolga	12.700	+	—
Prodajna od neprimičnin	149.500	—	3.500
Povrnena zgradbena predplača	1,121.482	+	1,121.482
Dohodki iz skupnega imetja	—	—	5,488.155
Skupaj	460,218.810	+	12,063.017

Primanjkljej se kaže tedaj za 31.662.405 gold. V primeri z lanskim letom je potrebščina večja za 6.16 milijonov, zaloga večja za 12.062 milijonov in primanjkljej je manji za 5.903 milijonov. — Te številke kažejo podobo državnega gospodarstva v velikih obrisih; da bi se pa prav mogle presoditi vse svote, morale bi se razložiti na drobno.

Živinoreja in živinozdravništvo naše.

(Konec.)

Ali je mogoče, po sklepu nižeavstrijskega deželnega zbora brez povikšanja dotičnih stroškov pomnožiti število diplomiranih deželnih živinozdravnikov, pokazala bo prihodnost in mi uže zdaj dvomimo, da bi to imelo kaj povoljnega vspeha.

Ako bi se namreč hotelo pomnožiti število živinozdravnikov, ne da bi se zvikšali stroški, tedaj bi se morale ali sedanje plače živinozdravnikov znižati in s prihranjenimi denarji plačevati novoustanovljeni, kar bi se težko dalo izpeljati, ali bi se pa morali novoname-

ščeni živinozdravniki zadovoljiti samo s tem, kar bi jim živinorejci plačevali za zdravniško pomoč, kedar jo zahtevajo. V zadnjem slučaju bi se težko oglasilo zadostno število prosilcev, in bi jim tudi deželna oblastnija ne smela lahko nakazati bivališča, kar se vendar vsikakor namerava.

Ako bi se živinozdravniki namestili gosto, bi jim zaslužek težko donášal toliko, da bi mogli primerno shajati; če bi se pa namestili menj gosto, bi se pa sedanja potreba po pomnoženju živinozdravniškega osebja ne odstranila.

Diplomiran živinozdravnik bo moral misliti na svoj obstanek, bodi-si, da ozdravlja uže sam za-se, bodi-si, da je uradno nameščen. Sedanja plača 600 gld. ne zadostuje c. kr. okrajnim živinozdravnikom za najsilnejše potrebščine, in napoteni so še na postranske zaslužke, katere tudi dobivajo v popotninah, vožninah itd., kedar izvršujejo službena naročila. Razun postavnih pristojbin pa jim zdravljenje po deželi daje prav malo dohodkov in vzrok temu je oddaljenost. Na oddaljene kraje kličejo živinozdravnika redko kdaj, namreč v največji sili. Živinorejcu, ki se dandanes bori za sam svoj obstanek, se tudi ne more za zlò jemati, ako skuša ogibati se, dokler moč, stroškov, kateri njegove moči presegajo. Samo za eno od okrajnega glavarstva do posestnika, ki biva na meji okraja, storjeno pot živinozdravnikovo mora danes plačati kmet 10 do 15 gold., svota, za katero se more imeti v glavnem mestu posvetovanje najbolj slovečega profesorja, in tako se ni čuditi, ako pogine marsikatero živinče kot žrtva varčnosti. Živinozdravnike na kmetih napotiti na to, kar zaslužijo z zdravljenjem, pomeni tedaj toliko, kakor za naprej odpovedati se jim. Ako tedaj deželni zbor hoče pomnožiti število živinozdravnikov, moral bo žrtvovati tudi v to potrebni denar.

Ako se hoče, da služi živinozdravniško osebje tudi manj premožnemu živinorejcu, tedaj mora njihova pomoč biti primerna sredstvom kmetovim, in v sili mora biti urno tam, kjer ga potrebujejo. Ker pa nikakor ne bo mogoče, ustanoviti toliko c. kr. živinozdravniških služeb, da bi bila po ena na vsako ali vsako drugo štirjaško miljo, zato bo treba seči po manj dragem osebju, namreč po takem, katero stanuje blizo živinorejcev, katero je izučeno v najpotrebnejšem, in katero se more dobiti za cenó odškodnino; to osebje pa bi bilo ravno ono, katero si mali kmetovalec želi: zdravniški kovači.

Zdravniški kovač, toliko izučen, kakor zdravniški kovači c. k. armade po dokončanem dveletnem poduku, stanoval bi v vasi živinorejca ali prav blizo njega, držal bi se svojega rokodelstva, tedaj bi se nahajal zmiraj doma, peš bi prišel, kamor bi bil poklican, in bi tedaj ne bil drag. On bi vedel presoditi nevarnost in sam pomagal, v sili pa tudi mogel poklicati diplomiranega živinozdravnika; on bi, v bližini bivajoč, zmiraj poznal živino okolice, pa tudi njene bolezni, in mali kmetovalec obrnil bi se do njega veliko rajši, kakor pa do imenitnega gospoda z očali in v rokovicah, kakor hitro, se ve da, bi imel kovač potrebne vednosti.

Izpeljava postave o obrambi in zatiranju nalezljivih živinskih bolezni dandanes nikakor ni izgledna. Poznamo kraje, v katerih nastaja redno vrančni prisad pri prešičih, in samo po sebi je razumljivo, da tam, kjer se ta bolezen prikaže pri enem prešiči, poginejo vsi, kolikor jih ima posestnik tam. Pravijo, da se skoraj nič ne zgodi, da bi se zabranila ta nezgoda.

Ako prav tu in tam posamezni živinorejec podvzame poskušnjo razkuženja, vendar to popolnem opusté njegovi sosedje in večidel koj zopet denejo druge prešiče v okužene svinjake. Ker pa nepopolno razkuženje

nič ne pomaga ter se vsled tega kužna bolezen v enem ali dveh letih tudi tam zopet prikaže, kjer se je razkuževalo, nastala je vraža, da razkuževanje tako in tako ne pomaga nič in zato polagoma tudi vse razkuževanje popolnem opuščajo. Pravijo, da še o naznanilu do župana, katero zaukazuje §. 15. postave od 29. februarija l. 1880., ni celó več govorjenja. In pravijo, da župan ravno tako malo naznani kaj politični oblasti, ako kaj izvé o taki bolezni.

Zdravniški kovač vasi, iz stare šole, pravijo, da se ne zmeni za nič, in tako tudi okrajni živinozdravnik, oddaljen svoje tri milje, nič ne izvé in tako tudi njegova redna poročila do deželne oblasti ne omenjajo ničesar. Nasledek tega pa je, da se, kakor omenjeno, kuga vsako leto ponavlja in vrednosti vničuje, katere so v skupni svoti grozovite. Ako bi nam gledé opuščenih naznanil pri županih kdo hotel kazati na omenjeno postavo in na kazenske nasledke (§. 44 žuga z denarno kaznijo do 300 gold. ali z zaporom do dveh mesecev), morali bi ga zavriniti, da ima na kmetih dandanes še „botrinja“ odločilni in merodajni vpliv, večidel pa se pogreša še tudi razum, da bi bilo mogoče, v kolikor zadeva župane, izvršitev te postave pričakovati.

Nimamo namena, žaliti koga, toda tudi sami sebe nočemo vedoma slepiti. Okrajni živinozdravnik, kateri ima štiri ure hoda na izhodno stran svojega bivališča ogledat smrkovega konja ali se vdeležit raztelesenja, ne more ob enem zaukazati v kraji, štiri ure oddaljenem na zahodni strani razkuženje, podučevati, kako se ima izvršiti, ter nadzorovati ali skrbeti, da se reči, katere se imajo vničiti, pokončajo pred njegovimi očmi. — Da bi tako ravnal, kakor se v teoriji misli, treba mu je osobja, katero mu pomaga, katero je pa tudi primerno izučeno in izurjeno v tej stroki in tudi prevzame en del odgovornosti.

Kakor se opazuje v vseh delih upravnega službovanja gotovo, po skušnji uvedeno razvrstjenje, tako je tega tudi treba gledé osobja za živinozdravniški posel. Iz teh razlogov držimo se misli, da bi se s primernim pomnoženjem števila zdravniških kovačev po deželi zaželeni namen veliko prej dosegel, kakor bi pa bilo to mogoče s pomnoženjem števila okrajnih živinozdravnikov.

Mi temu nimamo dostavljati družega, kakor to, da se z ozirom na naše razmere in na velikoletne skušnje s temi načeli popolnem vjemamo, in le želimo, da bi se naša ljubljanska podkovska šola — zdaj celó zapuščena — prav kmalu zopet prestrojila po onih načelih, katera so vtemeljena v predstoječi razpravi, in katera se strinjajo po vsem z onimi načeli, katera so podlaga osnovi za šolo, izdelana po bogatih in dobro vtrjenih skušnjah pokojnega dr. Jan. Bleiweisa.

Gospodarske novice.

■ Kmetijska in mlekarška šola na Koroškem.

Dr. E. vitez Edelman, predsednik kmetijske družbe koroške, naznanil je v zadnji seji glavnega odbora one družbe, da hoče njegov sin Franc uže to spomlad svoja posestva „Pihlern“ in „Marienhof“ pri Celovcu osnovati za izgledna gospodarstva s podučevanjem v kmetijstvu in mlekarstvu. — Morebiti se s to naredbo vendar tudi za kranjsko deželo pokaže pot, da dospemo tudi uže enkrat do dolgo pričakovane kmetijske šole.

Voli velikáni.

Dne 17. decembra preteklega leta je bilo kupljenih v Dunajskem Novem mestu dva para volov. En par

tehtal je žive vage 2470 kil ali nad 44 starih centov in je veljal 1130 gld., drugi par tehtal je 2050 kil ali nad 36 $\frac{1}{2}$ centa in je veljal 912 gold. — Voli bili so po 6 $\frac{1}{2}$ let stari in so se pitali 13 mesecev, večidel z rezanco in ječmenom pa suho krmo. Prodala sta jih dva mala ogerska kmetovalca, kupil pa jih je na dunajskem živinskem trgu dobro znani Schwarz.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

XV. Tomišeljski kanal.

Ta 2530 metrov dolgi jarek ima enake lastnosti, kakor poprej popisani grabni.

Spodnja zemlja pa leži žalibog kacic 900 metrov na dolgo tako globoko, da je ni mogoče doseči. Vendar se bode vse to zemljišče izsušilo, ko bode najviša voda Ljubljanice znižana.

XVI. Čurnov kanal

Ta kanal je prav za prav neko nadaljevanje Iške in imel bi se tudi po njej imenovati. Obvirje Iške se razprostira daleč proti jugu med Krimom in Mokriško goro; od tam pridejo velike mase najviše vode, manjše vode pa popolnem zginejo v nasipnini, ki je nakopičena med Igom in Tomišljem, in se potem skorej gotovo zopet pokažejo na dan v močvirskih jarkih, ki ležé proti severu, posebno v Zidarjevem Grabnu, v Ložici in v Farjevcu.

Tudi dobiva skorej gotovo vir Ižice pri Studencu svojo vodo iz obvirja Iške.

Pri tacih razmerah tedaj ni misliti, da bi se določila množina najplitvejše in največe vode.

Istina pa je, da je ob času plitve vode v Iški struga Čurnovega kanala pod mostom, ležečim na cesti od sv. Ivana do Bresta, popolnem suha, med tem, ko po hudem deževanju profil tega kanala najviše vode ne more obdržati, tako, da se voda razlije čez sosednje močvirje.

Pri tolikanj nejasnih razmerah odtoka ne morem misliti, da bi predlagano izkopanje, oziroma poglobljenje kanalov struge, bilo kaj definitivnega, kajti vedno je še dvomljivo, bode li novi, sicer mnogo večji profil kanala in njegov povikšani pad zamogel najvišo vodo dalje speljati. Sploh bi pa bilo za ta najskrajnejši slučaj vedno še mogoče, povekšati odtočni profil.

V priloženem podolžnem profilu je narisano poglobljenje kanala do nad poprej omenjenega mosta, kjer je ob enem tudi meja močvirskega okraja; vendar se mora še naprej gor kopati, na kar sem se tudi v proračunu stroškov oziral. Sedanjih mostov pa nisem v poštev jemal.

Prvi omenjeni most ima zidane opore in je na vrhu lesen; zraven je treba omeniti, da spušča njegov profil premalo vode naprej, ker je preozek in zato najviša voda Iške stopi na obeh stranéh čez cesto.

Drugi, zidani in obokani most je pa uže poškodovan in ravno tako preozek za odpeljavo najviše vode.

Tretji most stoji samo na neki poljski poti, četrti pa na cesti v Črno vas. Zadnji ima zidane opore in je dovelj širok za odtok.

Ker mi je gospod predsednik sl. odbora za obdelovanje močvirja izrekel željo, da bi pri priliki družega merjenja pregledal tudi Iško, in sicer z namenom, ko bi morebiti mogoče bilo, tudi tukaj s primernimi stav-